

M. DE IRIARTE, S. I. : *El doctor Huarte de San Juan y su Examen de Ingenios. Contribución a la historia de la psicología diferencial.* [3.ª edición corregida.] [Madrid,] CSIC, [1948.] (4) + 428 pàgs.

L'any 1938, el jesuïta P. Mauricio de Iriarte publicà, dins les «Spanische Forschungen der Görresgesellschaft», un estudi sobre el doctor Huarte, que cridà fortament l'atenció. L'any següent n'aparegué a Santander una versió castellana, notablement millorada, de la qual ha estat feta ara una reedició, amb lleugeres correccions, sota els auspicis del CSIC.

Val a dir que la figura d'Huarte ho mereix. El famós metge humanista espanyol del segle XVI reeixí a plantejar, amb una anticipació de tres segles, els problemes de la moderna psicologia individual o diferencial. Sense fer cas de la ciència llibresca del seu temps, defugint alhora el criteri d'autoritat i el verbalisme sillogístic, apel·là simplement a l'observació de la natura per a establir les diferències espontànies entre els homes per raó de les aptituds o enginys («ingenios») que posseeixen, i així mateix la diversitat d'exigències inherents a l'exercici de les diverses professions i disciplines científiques. Huarte cercà l'explicació de les diferències observades en una doctrina antropològica que subratlla fortament la unitat del compost humà, la correlació entre la constitució somàtica i les qualitats psíquiques i la consegüent diversitat dels tipus humans. Sobre aquestes bases planejà una racionalització dels estudis i de les professions, que comporta amples ressonàncies socials i pedagògiques.

La reforma proposada pel Dr. Huarte caigué llavors en el buit; però la fama de la seva obra s'estengué per Europa. La persona, en canvi, restà gairebé desconeguda. El P. Iriarte ha hagut de furgar en els arxius basco-navarresos i castellans per a escatir documentalment la data i lloc de naixença d'Huarte, els seus estudis a Alcalà i la vida retirada que menà després a la seva vila nadiua de Sant Joan de Peu de Port. També ha seguit pacientment la fortuna del *Examen de Ingenios* a través les seves nombroses reedicions i traduccions a diferents idiomes. Aquestes notícies biogràfiques i bibliogràfiques introdueixen a la part central del llibre del P. Iriarte, que conté una exposició bastant extensa de les doctrines antropològiques i mèdiques d'Huarte, un examen de llurs antecedents ideològics a l'Antiguitat i sobretot a l'Espanya coetània, i, finalment, un estudi de la seva influència en altres autors nacionals i estrangers. Ens trobem, doncs, davant una monografia molt completa, que avantatja els estudis anteriors sobre Huarte i que caldrà des d'ara consultar per a qualsevol investigació sobre la medicina humanista a l'Espanya del Renaixement.

J. C. i A.

HELMUT HATZFELD : *El Quijote como obra de arte del lenguaje.* Traducción de M. C. DE I. Madrid, Patronato del IV Centenario del Nacimiento de Cervantes, 1949. 436 pàgs.

Es llàstima que aquesta segona edició del llibre ja clàssic del Prof. Hatzfeld sobre el Quixot hagi estat duta a terme en aquestes condicions. Llàstima que la traducció hagi estat feta imperfectament, a causa — sembla justificat d'imaginar — de les presses del Centenari (vegeu, per exemple, entre altres, el segon